

Til lovforslag nr. L 37. Betænkning afgivet af Socialudvalget den 7. december 1995

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand og lov om social pension

(Indførelse af ældreråd og af klageråd på hjemmehjælpsområdet m.v.)

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til socialministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Nogle af udvalgets spørgsmål og socialministerens svar herpå er optrykt som bilag til betænkningen.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Aktiv Centret,
Dansk Blindesamfund,
Dansk Blindesamfunds Ungdom,
De Samvirkende Invalideorganisationer,
De Samvirkende Invalideorganisationers Ungdom,
Forbundet af Offentligt Ansatte,
Mariager Kommune,
Omsorgsorganisationernes Samråd,
Scleroseforeningen og
Ældremobiliseringen.

Der er af socialministeren stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Socialistisk Folkepartis og Fremskridtspartiets medlemmer) lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Et mindretal inden for flertallet (Venstres medlemmer af udvalget) tilslutter sig lovforslaget, da lovforslaget på en række områder indebærer, at brugerne af hjemmehjælp generelt bliver stillet bedre. Modtagerne vil i fremtiden erhverve sig et bedre overblik over, hvilke kommunale ydelser de får og har krav på.

Hjemmehjælpsområdet er en instans, hvor Venstre ønsker, at der føres en fornuftig politik, der tilgodeser brugerne, således at en fornuftig prioritering af samfundets ressourcer kan finde sted. Venstre ser derfor med tilfredshed på, at klagerådene ikke skal være egentlige ankeinstanser, men at de alene skal have en rådgivende funktion.

Venstre er desuden særdeles tilfreds med, at handicappede får mulighed for repræsentation i rådene. Handicappede kan i langt højere grad være brugere af hjemmehjælp end mange velfungerende ældre, hvorfor det er relevant, at de er til stede i rådene.

Venstre har valgt at tilslutte sig lovforslaget, fordi Venstre føler sig tilgodeset, ikke mindst hvad angår kommunalbestyrelsernes mulighed for selv at træffe beslutninger omkring valgprocedurerne til ældrerådene.

Et andet mindretal inden for flertallet (Enhedslistens medlem af udvalget) finder, at det foreliggende lovforslag med de stillede ændringsforslag repræsenterer et fremskridt i forhold til de problemer, der i dag er på hjemmehjælpsområdet.

Det er nu lovfæstet at indføre minimumsregler i forbindelse med visitering til hjemmehjælp, og at ansøgeren/hjemmehjælpsmodtageren medinddrages. Det er med til at synliggøre og sammenligne praksis med kommunernes målsætninger.

Enhedslisten har gennem ændringsforslagene fået garanti for, at et medlem udpeget af invalideorganisationerne får sæde i klagerådene.

Enhedslisten finder det fortsat problematisk, at der ikke indrømmes klagerådene kompetence til at omgøre beslutninger, kommunen har truffet, men Enhedslisten mener trods alt, at klagerådene er et skridt i den rigtige retning.

Enhedslisten vil nøje følge udviklingen på området, og såfremt de pågældende klageråd ikke fører til en reelt forbedret retstilstand, men alene bliver en syltekrukke, vil Enhedslisten ikke tøve med at fremsætte forslag om at ændre retstilstanden.

Et *mindretal* (Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget) vil ved 3. behandling stemme hverken for eller imod lovforslaget. Mindretallet vil dog stemme for de stillede ændringsforslag.

Mindretallet mener, at de ældres retsstilling er dårlig i dag, hvis de ikke får en ordentlig behandling i forbindelse med hjemmehjælp og på andre områder. Regeringens forslag går ud på, at der i alle kommuner skal oprettes ældreråd og klageråd, at der skal være skriftlighed i sagerne, og at der skal anvendes et skema, der indeholder de aftalte punkter mellem kommunen og hjemmehjælpsmodtageren. Det afgørende er, at de nye klageråd ikke får juridisk kompetence til at omgøre beslutninger, og at de ikke kan behandle enkeltsager.

Dermed får de ældre efter SF's opfattelse ikke noget af det, de havde ønsket. SF foreslog i sidste folketingsår og har igen i indeværende folketingsår fremsat forslag om at tilgodese de ældres retsstilling ved at sikre dem en anken mulighed, altså en juridisk sikkerhed for, at afgørelser kan omgøres, og at enkeltsager kan behandles.

Forskellen på regeringens forslag og SF's forslag er følgende: Hvis X-købing vil skære et millionbeløb af kommunens hjemmehjælp, er der ingen retssikkerhed for de ældre ved det, regeringen foreslår. Det er der i SF-modellen. Eller hvis den ældre i en enkelt sag får en dår-

lig behandling, er der ingen sikkerhed i regeeringsmodellen i modsætning til SF-forslaget. Det er, som om regeringens lovforslag er skrevet af Kommunernes Landsforening, der af grunde, SF ikke forstår, har valgt altid at forsvare den kommune, der vil blive ramt af et ankesystem, fordi den ikke tilbyder sine borgere en ordentlig service.

Regeringen har til gengæld valgt ikke at lytte til SF. Men regeringen har også valgt at se væk fra de massive tilkendegivelser fra pensionisternes egne organisationer, fra ældreorganisationerne, fra De Samvirkende Invalideorganisationer osv.

SF er modstander af at lovgive om, hvordan det lokale demokrati skal udfolde sig. I en række kommuner har man i dag velfungerende ældreråd. SF har fået stribevis af henvendelser om at give dem lov til at fortsætte uændret. SF har derfor foreslået, at man frit kunne vælge mellem en »organisationsmodel« eller en »valgmodel«, altså at man kunne fortsætte med den model, man lokalt ønskede. SF har desværre ikke fået medhold.

SF konstaterer, at ministeren med et ændringsforslag har forsøgt at tage højde for den kritik, der er rejst mod lovforslagets kunstige skel mellem dem, der er over og under 60 i forhold til klagerådet.

Et *andet mindretal* (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil dog stemme for de stillede ændringsforslag og bemærker, at lovforslaget om nedsættelse af ældreråd og klageråd på hjemmehjælpsområdet er en stor narresut, og det bliver der ikke rettet op på med ministerens ændringsforslag.

Ministerens ændringsforslag er dog gode og får Fremskridtspartiets støtte. Specielt ændringsforslaget om, at de handicappede m.v. under 60 år får mulighed for sæde i klagerådet.

Når Fremskridtspartiet fastholder at ville stemme imod lovforslaget, skyldes det, at der fortsat er tale om en narresut, for de foreslåede klageråd får overhovedet ikke nogen kompetence, hvorfor de reelt er uden betydning. Klagerådene bliver blot nogle hyggelige snakkeklubber, hvor man kan diskutere tingene, men det er ikke muligt at omgøre kommunens afgørelser.

Der er naturligvis flere gode ting i lovforslaget, og det er for så vidt også en forbedring i forhold til i dag på en række punkter, men Fremskridtspartiet vil ikke være med til at bilde befolkningen ind, at der nu sker noget markant på hjemmehjælpsområdet ved nedsættelse af klageråd, når klagerådene ikke får nogen reel kompetence.

Fremskridtspartiets politik er, at klagerådene skulle kunne omgøre de trufne beslutninger, ellers er rådene uden betydning. Fremskridtspartiet kan allerede nu forudse de problemer, der vil opstå i fremtiden, hvor borgerne vil fæste lid til, at klagerådene kan gøre noget ved deres klage, uden at det er tilfældet. Mange vil blive skuffede og stadig sidde tilbage med uforrettet sag.

Ændringsforslag

Af *socialministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 1

1) I den under *nr. 2* foreslåede affattelse af § 53 indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

»Dog kan der opkræves betaling for personaleudgifter til madserviceordninger.«

2) I den under *nr. 2* foreslåede affattelse af § 56 a, *stk. 4*, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»For hvert medlem vælges en stedfortræder.«

3) I den under *nr. 2* foreslåede affattelse af § 56 b, *stk. 3, 1. pkt.*, indsættes efter »ældreråd«: »1 medlem udpeget af invalideorganisationerne i kommunen«.

4) I den under *nr. 2* foreslåede affattelse af § 56 b indsættes efter *stk. 3* som nyt stykke:

»*Stk. 4.* Det medlem, der udpeges af invalideorganisationerne i kommunen, jf. *stk. 3*, skal modtage social pension og være under 60 år samt have fast bopæl i kommunen.«

Stk. 4 og *5* bliver herefter *stk. 5* og *6*.

Bemærkninger

Til nr. 1

Baggrunden for ændringsforslaget er, at det bl.a. efter ønske fra Kommunernes Landsforening findes hensigtsmæssigt, at de gældende regler om, at kommunerne kan indregne personaleudgifter i forbindelse med prisfastsættelse af madserviceordninger, præciseres.

Til nr. 2

Med henblik på at sikre størst mulig kontinuitet i arbejdet i ældrerådet foreslås det præciseret, at der ved valget til ældrerådet også skal vælges stedfortrædere for medlemmerne af ældrerådet. Stedfortrædere tænkes kun at indtræde for medlemmer, der udtræder af ældrerådet f.eks. ved flytning.

Til nr. 3 og 4

Hensigten med ændringsforslagene er at sikre, at førtidspensionister under 60 år kan blive repræsenteret i klagerådet. Det forudsættes, at den person, der udpeges i fællesskab af de lokale invalideorganisationer, der er repræsenteret i kommunen, har fast bopæl i kommunen. Hvis de lokale invalideorganisationer ikke kan udpege en førtidspensionist med bopæl i kommunen, kan klagerådet etableres uden et sådant medlem.

Jørn Pedersen (S) Else Marie Mortensen (S) Jan Petersen (S) Peder Sass (S)
Grete Schødts (S) Villy Søvnal (SF) fmd. Dorit Myltoft (RV) Bruno Jerup (EL)
Sonja Albrink (CD) Erik Larsen (V) Else Winther Andersen (V) Flemming Oppfeldt (V)
Lars Løkke Rasmussen (V) Karen Højte Jensen (KF) Lene Espersen (KF)
Jens Jørgensen (KF) Tom Behnke (FP) nfmd.

Dansk Folkeparti havde ikke medlemmer i udvalget.

Bilag**Nogle af udvalgets spørgsmål til socialministeren samt dennes svar herpå***Spørgsmål nr. 3:*

»Vil ministeren uddybe den under § 1, nr. 2, nævnte § 56 a?«

Svar:

Efter forslaget til § 56 a skal kommunalbestyrelsen etablere et ældreråd, der skal rådgive kommunalbestyrelsen i ældrepolitiske spørgsmål og fungere som kontaktorgan mellem borgere og kommunalbestyrelsen ved tilrettelæggelsen af kommunalbestyrelsens ældrepolitik.

Lovforslaget indeholder ikke detaljerede regler om etablering og samarbejde m.v. Baggrunden herfor er, at det er tanken, at ældrerådene skal oprettes og fungere med udgangspunkt i de lokale forhold i den enkelte kommune. Der henvises til socialministerens svar på spørgsmål 6, hvori der er redegjort nærmere for tankerne bag forslaget om at oprette ældreråd og tankerne bag reglerne om valg til ældrerådene.

Efter forslaget til § 56 a, stk. 3, skal kommunalbestyrelsen sørge for, at der afholdes valg mindst hvert fjerde år, og fastsætter i samarbejde med ældrerådet regler for valgets afholdelse.

Kommunalbestyrelsen og ældrerådet fastlægger således de nærmere procedurer i forbindelse med valget.

Der er eksempelvis mulighed for at afholde valg med kortere intervaller, hvis det lokalt skønnes hensigtsmæssigt.

Kommunalbestyrelsen og ældrerådet beslutter desuden i samarbejde, hvordan valghandlingen rent praktisk skal tilrettelægges i den enkelte kommune.

Det kan eksempelvis besluttes lokalt, om valghandlingen skal foregå ved et møde, hvortil de ældre indkaldes f.eks. via lokalpressen, eller om der f.eks. skal udsendes stemmesedler/valgkort til de ældre i kommunen, der er stemmeberettigede.

Det kan også besluttes lokalt, om opstilling til valg til ældreråd eksempelvis skal ske via stillere.

Selve valghandlingen kan eventuelt tilrettelægges i forbindelse med valget til kommunalbestyrelsen og følge den opdeling i distrikter, som man anvender i denne sammenhæng. Men valghandlingen kan som nævnt også ske på andre tidspunkter og med andre opdelinger i distrikter, hvis dette findes mere hensigtsmæssigt.

Spørgsmål nr. 4:

»Hvilke overvejelser har ministeren gjort sig vedrørende det centrale ældreråd?«

Svar:

Indledningsvis kan det oplyses, at forslaget om etablering af et centralt kontaktorgan/forum på ældreområdet ikke indgår i behandlingen af L 37. I forbindelse med de netop afsluttede politiske forhandlinger om satspuljen for 1996 er der således opnået enighed om at reservere en driftsbevilling på 3,7 mio. kr. i 1996 og 3,1 mio. kr. i 1997 og fremefter til dette organ.

Der vil snarest muligt blive indledt nærmere forhandlinger med partierne bag satspuljen om kommissorium for og sammensætning af organet.

Baggrunden for forslaget om at oprette et centralt kontaktorgan/forum for ældre er et ønske om generelt at øge opmærksomheden om de ældres forhold og at bidrage til forståelsen for betydningen af at se ældrepolitikken i større sammenhæng, dvs. på tværs af sektorer både på lokalt og centralt niveau.

Der sættes ofte lighedstegn mellem ældrepolitik og socialpolitik. Kontaktorganet forudsættes derfor at bidrage til at øge den generelle viden om den samlede ældregruppes forhold, og i den forbindelse forudsættes det tydeliggjort, at de fleste ældres tilværelse ikke er baseret på eller afhængig af serviceydelserne efter bilstandsloven, men af de regler, tilbud m.v., der er gældende for de fleste borgere i det danske samfund.

Kontaktorganet forudsættes også at skulle følge og vurdere den samlede offentlige indsats og udviklingen i de ældres vilkår, herunder udviklingen af de ældres behov. Det er desuden tanken, at organet skal opsamle generel viden om ældre med henblik på, at organet kan inddrages i alle overordnede beslutninger, der vedrører ældre. Det er således hensigten, at kontaktorganet skal beskæftige sig med alle områder, der har betydning for de ældres vil-

kår f.eks. på arbejdsmarkedet, bolig-, kultur-, fritids-, trafik- samt social- og sundhedsområdet.

Det er endvidere hensigten, at det centrale kontaktorgan skal opsamle og koordinere viden, synspunkter m.v. fra de kommunale ældreråd og formidle information.

Organet tænkes sammensat af repræsentanter for de ældre og af repræsentanter for flere sektorer.